

*Załącznik
do Uchwały Nr XVIII/82/2011
Rady Powiatu w Pułtusk
z dnia 5 grudnia 2011r.*

POWIAT PUŁTUSKI

POWIATOWY PROGRAM POMOCY DZIECKU I RODZINIE NA LATA 2011 – 2015

Pułtusk 2011 r.

WPROWADZENIE

Jednym z najważniejszych ogniw systemu społecznych wartości jest rodzina, która jest najlepszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka, w każdym okresie jego rozwoju. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo sprawowała swoje funkcje. Każda rodzina powinna otrzymać wsparcie od instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w lokalnym środowisku.

Głównym zadaniem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których sami nie są w stanie pokonać, a tym samym doprowadzić ich do usamodzielnienia w zakresie zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadanie to jest głównym celem rozwiązywania problemów społecznych, które z założenia kładzie nacisk na aktywizowanie jednostek, rodzin, grup i środowisk lokalnych do samopomocy przy rozwiązywaniu swoich problemów.

W ostatnich czasach dużo się mówi na temat polityki prorodzinnej. Rodzina spełnia wiele funkcji:

- jest miejscem w którym kształtuje się i wychowuje dziecko oraz w którym dopełnia się rozwój człowieka związany z rodzicielstwem ,
- odgrywa decydującą i niezastąpioną rolę w kształtowaniu kultury życia,
- pełni funkcję społeczną przejawiającą się we właściwym wychowaniu następnej generacji, zapewnieniu zastępowalności pokoleń ,
- spełnia też funkcje pro – państwową pojmowaną jako najlepsze źródło nowych obywateli państwa, ponieważ nie jest możliwe tworzenie nowoczesnego państwa, bez polityki prorodzinnej.

Zatem o rodzinę należy dbać, aby zapewnić jej przetrwanie. Tylko rodzina wydolna wychowawczo tworzy najbardziej ludzki klimat opieki nad dzieckiem.

Działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia problemów występujących na danym terenie, gdyż należy pamiętać, że innych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia, bezdomności, zagrożenia ubóstwa, patologią, czy też niewydolnością wychowawczą.

Pomoc powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych.

Podobnie jak w przypadku innych problemów społecznych – niska efektywność działań pomocowych skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych wynika z rozproszenia działań pomiędzy różnymi instytucjami, w tym stosowania metod uzależniających od pomocy, a więc uzyskiwanie rezultatu pogłębienia się dysfunkcji, a także położenia nacisku na pomoc finansową, bez należytego wykorzystania form merytorycznych, np. znikomych działań wspierających, edukacyjnych, terapeutycznych i aktywizujących.

Należy pamiętać, że zamiast zastępować rodzinę w funkcji opiekuńczo wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy pamiętać, że rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co przyczyni się do zwiększenia jej szans na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku, wyzwoli jej potencjał i pozwoli na nabycie nowych pozytywnych umiejętności. Pomoc powinna umożliwić usamodzielnienie osób i rodzin. W sprawnym lokalnym systemie prorodzinnym większość dzieci nie powinna „wychodzić” na dłużej z kręgu rodziny.

Dlatego należy podjąć pracę z rodzinami biologicznymi, aby ich dzieci pozostające w opiece zastępczej, jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego.

I. PODSTAWY PRAWNE

Działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym zadania zapisane w Programie podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
2. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 18 października 2004r. w sprawie rodzin zastępczych,
3. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004r. w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie.
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo- wychowawczych,
5. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pułuskim na lata 2007-2014.

II. ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy między innymi tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie.

Szczegółowe zasady organizowania pomocy dziecku i rodzinie określone zostały w ustawie o pomocy społecznej.

Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny udziela się pomocy, w szczególności w formie:

- a) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- b) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych zawodowych,
- c) udzielenie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- d) wypłacanie wynagrodzeń zawodowym rodzinom zastępczym,
- e) pokrywanie kosztów pobytu dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- f) udzielanie pomocy na usamodzielnianie i kontynuowanie nauki osobom opuszczającym różnego typu placówki pomocy społecznej,

- g) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu różnego typu placówek,
- h) organizowanie i prowadzenie mieszkań chronionych i mieszkań usamodzielnienia,
- i) organizowanie i prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- j) organizowanie i prowadzenie ośrodków wsparcia.

Realizatorem ustawowych zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Przy realizacji wyżej wymienionych zadań Centrum współpracuje z różnymi podmiotami działającymi w sferze pomocy społecznej, z organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi. Ważna jest współpraca w tym zakresie z samorządami gminnymi i ich jednostkami pomocy społecznej, które wspierają rodzinę w ich naturalnym środowisku, zapewniając pomoc i opiekę w systemie dziennym, bez konieczności opuszczania środowiska lokalnego.

III. DIAGNOZA RODZIN ZASTĘPCZYCH

W powiecie pułuskim na dzień 31 grudnia 2010 r. funkcjonowało **68 rodzin zastępczych**, w których wychowywało się **100 dzieci**. Około 60% rodzin zastępczych i dzieci zamieszkuje na terenie miasta Pułusk. Wśród rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu jest **59 rodzin spokrewnionych z dzieckiem**. Najczęściej są to dziadkowie, rodzeństwo, a następnie dalsi krewni. Rodzin niespokrewnionych z dzieckiem jest **9**, które wychowują **9 dzieci**.

Równolegle funkcjonuje również dwie zawodowe niespokrewnione rodziny zastępcze, a wśród nich:

- jedno pogotowie rodzinne, które w okresie 2008-2010r. zapewniło tymczasową opiekę i wychowanie 12 dzieciom,
- jedna rodzina wielodzietna, wychowująca troje dzieci.

Część dzieci pozbawionych opieki rodziców, dla których nie znaleziono rodzin zastępczych, jest umieszczana w placówkach opiekuńczo- wychowawczych.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. w placówkach takich przebywało 2 dzieci. Ponieważ powiat pułuski nie posiada na swoim terenie placówek opiekuńczo- wychowawczych, dzieci są umieszczane w placówkach na terenie innych powiatów, a powiat pułuski pokrywa koszty ich pobytu.

Wśród podstawowych przyczyn rozpadu rodzin i umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo- wychowawczych wymienić należy:

- alkoholizm i narkomanię rodziców
- bezrobocie i niezaradność życiową
- choroby przewlekłe i niepełnosprawność
- sieroctwo
- pozostawienie dziecka w szpitalu po porodzie.

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w podziale na poszczególne gminy powiatu pułtuskiego wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 r.

L.p.	Gmina	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych
1.	Pułtusk	41	57	2
2.	Pokrzywnica	4	4	-
3.	Obryte	3	8	-
4.	Świercze	7	9	-
5.	Gzy	1	1	-
6.	Zatory	6	11	-
7.	Winnica	6	10	-
	Ogółem	68	100	2

IV. POMOC DLA RODZIN W KRYZYSIE

Przemiany, jakie zachodzą aktualnie w Polsce i na całym świecie mają niewątpliwie wpływ na życie rodziny oraz na jej funkcjonowanie, często wywołując w jej strukturze wiele pozytywnych zmian, ale także budzących niepokój.

Niepokojące zjawiska zagrażające współczesnej rodzinie, tj. bezrobocie, konkubiny i inne związki, bieda i ubóstwo, wzrost agresji, przestępczości, alkoholizm i inne uzależnienia, nietolerancja, sieroctwo społeczne powodują, że rodzina dotychczas prawidłowo funkcjonująca nie wypełnia podstawowych funkcji wobec własnych dzieci, nie zaspokaja ich potrzeb, nie respektuje praw, jakie przysługują najmłodszym jej członkom, przez co przeradza się w rodzinę dysfunkcyjną.

Dysfunkcja rodziny może być całkowita lub częściowa. Dysfunkcja całkowita oznacza kompletne niepowodzenie w realizacji zadań rodziny, którą muszą zastąpić inne osoby bądź instytucje.

Dysfunkcja częściowa oznacza trudności w realizacji niektórych funkcji. Najczęściej jest to funkcja wychowawcza i emocjonalna. Obie dotyczą kontaktów interpersonalnych, interakcji i więzi emocjonalnych pomiędzy jej członkami. Takie domy stają się dla wielu dzieci źródłem zagrożeń prawidłowego ich

rozwoju, przemocy, negatywnych wzorów zachowań, napięć, lęku, upokorzenia, frustracji. Dzieciństwo dzieci żyjących w takich rodzinach przestaje być bez troskie, szczęśliwe, staje się trudne, bolesne i krzywdzące.

W takich sytuacjach najczęściej zachodzi potrzeba zabrania dzieci i umieszczenia ich w zastępczych formach opieki. Należy tworzyć takie lokalne systemy, które nie dopuszczają do sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę naturalną.

System opieki nad dzieckiem i rodziną powinien się opierać na następujących zasadach:

- pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny,
- opieka powinna być zorganizowana w środowisku naturalnym, bliskim dziecku i rodzinie,
- umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich możliwości wsparcia i pomocy rodzinie naturalnej i nie powinno powodować zerwania więzi emocjonalnych.

V. CELE GŁÓWNE PROGRAMU

1. Zahamowanie wzrostu liczby dzieci przebywających w różnych formach opieki zastępczej poprzez zwiększenie efektywności działań profilaktycznych skierowanych do rodzin i dzieci.
2. Zapewnienie opieki dzieciom o szczególnych potrzebach, pozbawionych opieki rodziców naturalnych.
3. Promocja pieczy zastępczej.
4. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.
5. Poprawa warunków pobytu dzieci w rodzinach zastępczych oraz placówkach typu rodzinnego
6. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.
7. Promocja zdrowego stylu życia.
8. Ochrona przed molestowaniem, wykorzystywaniem i przemocą.

5.1. CELE SZCZEGÓLÓWE

Cel I

Zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz rodzin dysfunkcyjnych zwłaszcza z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i dotkniętych problemem przemocy poprzez:

1. Zapewnienie należytej opieki rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
2. Edukacja i wsparcie rodzin w wypełnianiu funkcji wobec dzieci.
3. Rozszerzenie oferty pomocy pedagogicznej, psychologicznej, socjalnej i prawnej dla rodzin dysfunkcyjnych, zwłaszcza dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie.
4. Umożliwienie rodzinom dostępu do informacji o prawach i uprawnieniach oraz informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny.

Cel II

Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza naturalnym środowiskiem rodzinnym oraz pomoc dzieciom objętym zastępczymi formami opieki w usamodzielnianiu się, poprzez:

1. Zapewnienie warunków do rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej.
2. Wspieranie rozwoju dziecka w rodzinie w zastępczej poprzez pomoc w uzyskaniu odpowiedniego standardu warunków życia (zakup wyposażenia mieszkań).
3. Wsparcie dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w zakresie edukacji, wypoczynku i zdrowia.
4. Współpraca lokalnych instytucji działających na rzecz rodziny w celu pozyskiwania nowych kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki.
5. Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych.
6. Rozwój infrastruktury zawodowych rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem.
7. Monitorowanie sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.
8. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego dla rodzin zastępczych.
9. Prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców zastępczych.
10. Organizacja czasu wolnego dla wychowanków rodzin zastępczych:
 - a) dofinansowywanie wypoczynku letniego.
11. Organizacja i finansowanie dodatkowych zajęć edukacyjno-wyrównawczych dla dzieci mających problemy w nauce.
12. Szkolenie istniejących rodzin zastępczych.
13. Powstawanie środowiskowych form pomocy dziecku i rodzinie:
 - a) asystent rodziny,
 - b) koordynator pieczy zastępczej
 - c) rodziny wspierające i pomocowe
 - d) wsparcie wolontariuszy

Cel III

Zapewnienie dzieciom wychowania w warunkach rodzinnych, poprzez

1. Pracę z rodziną naturalną dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej w celu przywrócenia jej zdolności opieki nad dziećmi.
2. Opracowanie systemu współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie.
3. Zapewnienie wszechstronnej pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, szkolnych ośrodków wychowawczych oraz młodzieżowych ośrodków wychowawczych:
 - a) udzielanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki oraz pomocy rzeczowej na zagospodarowanie;
 - b) uruchomienie mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków;
 - c) pomoc w uzyskaniu odpowiedniego przeszkolenia i zatrudnienia;
 - d) wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej poprzez pomoc w uzyskaniu odpowiedniego standardu warunków życia (zakup wyposażenia mieszkań);

Cel IV

Podnoszenie jakości usług świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie, poprzez:

1. Podnoszenie i doskonalenie umiejętności kadr pomocy społecznej oraz podmiotów współpracujących.
2. Pozyskiwanie z różnych źródeł środków finansowych na doszkącanie i podnoszenie kwalifikacji służb pomocy społecznej.
3. Udział w szkoleniach i konferencjach organizowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.
4. Organizowanie szkoleń dla pracowników ośrodków pomocy społecznej.
5. Organizowanie doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników ośrodków pomocy społecznej.

6. Organizowanie spotkań pracowników lokalnych instytucji pomocy społecznej i organizacji pozarządowych w celu wymiany doświadczeń i wypracowania kierunków działania w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

Cel V

Promowanie rodziny w środowisku lokalnym, poprzez:

1. Akcje informacyjne mające na celu promowanie wizerunku tzw. „zdrowej rodziny” i utrwalanie w społeczeństwie pozytywnego przykładu rodziny.
2. Wdrażanie programów profilaktycznych mających na celu pedagogizację rodzin oraz edukację dzieci.
3. Uświadamianie społeczeństwu potrzeby dbania o własne zdrowie i zapobieganie patologiom społecznym.
4. Prowadzenie kampanii informacyjnych o sposobach organizowania czasu wolnego dzieci i dorosłych i o jego pozytywnym wpływie na relacje w rodzinie.

Cel VI

Edukacja społeczeństwa i promowanie idei rodzin zastępczych.

1. Oddziaływanie na świadomość społeczności lokalnej w zakresie zastępczego rodzicielstwa.
2. Propagowanie rodzinnej opieki zastępczej.
3. Wspieranie rodzinnych form opieki.

Cel VII

Wspieranie działań na rzecz poprawy sytuacji ekonomicznej i prawnej rodzin, poprzez:

1. Propagowanie zasad ekonomicznego prowadzenia gospodarstw domowych.
2. Pobudzanie aktywności w poszukiwaniu i stwarzaniu sobie miejsca pracy zarobkowej.
3. Wspieranie rodzinnych form przedsiębiorczości.

4. Wspieranie różnego rodzaju form szkolenia, doskonalenia zawodowego i przekwalifikowania się.
5. Rozwijanie systemu pomocy materialnej dla dzieci i młodzieży uczącej się, w szczególności z rodzin najuboższych, z dysfunkcjami i dotkniętych trwałym bezrobociem.

VI. ADRESACI PROGRAMU

1. Rodziny biologiczne.
2. Rodziny zastępcze.
3. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo wychowawczych.
4. Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie.

VII. KOORDYNATOR PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Powiatowy Program pomocy dziecku i rodzinie na lata 2012-2015 finansowany będzie ze środków Powiatu Pułtuskiego, Samorządów Gminnych. Ponadto ze środków pozyskanych z budżetu Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Wojewody Mazowieckiego oraz środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

IX. PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE

1. Rada Powiatu Pułtuskiego
2. Zarząd Powiatu Pułtuskiego
3. Ośrodki Pomocy Społecznej
4. Placówki Oświatowe
5. Służba zdrowia
6. Powiatowy Urząd Pracy
7. Sąd
8. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

9. Organizacje pozarządowe

IX. PRZEWIDYWANE REZULTATY I EFEKTY PROGRAMU

Zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną dokonują się etapowo i mają ścisły związek z reformą administracyjną państwa. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach odpowiada między innymi za koordynację i efektywne działania wszelkich instytucji zajmujących się wspieraniem rodzin naturalnych oraz pomocą dziecku pozostającemu poza rodziną naturalną.

System wsparcia rodzin naturalnych musi mieć charakter lokalny. Wsparcie jest szczególnie ważne dla rodzin, które są w głębokim kryzysie i w stosunku do których Sąd podjął już decyzję o ograniczeniu ich władzy rodzicielskiej. Niezbędne jest stworzenie w środowisku lokalnym form usług środowiskowych takich jak: pomoc socjalna, grupy wsparcia, terapia rodzinna i małżeńska prowadzona przez specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną.

Dzieci w pierwszej kolejności powinny korzystać z lokalnych placówek wsparcia dziennego. W sprawach koniecznych umieszczenie dziecka poza rodziną ustawa akcentuje podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do wychowania w rodzinie, a w przypadkach koniecznych zapewnienie w miarę możliwości wychowanie w rodzinnych formach opieki zastępczej.

Powiatowy Program Opieki nad Dzieckiem i Rodziną uwidocznia również, że forma opieki zastępczej powinna respektować prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego, do utrzymania osobistych kontaktów z rodziną, w tym powrotu do rodziny naturalnej. Dziecku, które musi znaleźć się poza rodziną należy stworzyć dogodne warunki najbardziej zbliżone do rodzinnych, niezależnie na jak długo trafia do innych form opieki zastępczej.

Każda placówka opiekuńczo-wychowawcza i rodzina zastępcza musi przygotować osoby usamodzielniające się do samodzielności, oraz dawać szansę rozwoju własnych zainteresowań. Istotnym elementem dla osoby usamodzielniającej się jest uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym mieszkań chronionych, w uzyskaniu zatrudnienia, na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Przyjęty do realizacji Powiatowy Program Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2011-2015 pozwoli między innymi na :

- podniesienie świadomości rodziców dotyczącej odpowiedzialności za wychowanie dzieci,
- wzmocnienie więzi rodzinnych i poprawy funkcjonowania rodzin,
- rozwój poradnictwa specjalistycznego w tym rodzinnego skierowanego do rodzin oraz dzieci i młodzieży,
- wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie zagrożonym przemocą i bezradnością opiekuńczo-wychowawczą,
- utworzenie zawodowych i niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych,
- zapewnienie pomocy mieszkaniowej dla młodzieży przebywającej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka,
- budowanie systemu poradnictwa specjalistycznego wsparcia dla dzieci i młodzieży zagrożonych przemocą,
- stworzenie systemu współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny,
- poprawę sytuacji socjalno-bytowej,
- rozwój aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- wsparcie rodzin w miejscu ich zamieszkania mające na celu wdrażanie prawidłowych postaw życiowych wszystkich jej członków

Realizatorem działań na rzecz dziecka i rodziny w Powiecie Pułuskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku, przy współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

Wspólna realizacja Programu przyczyni się do zorganizowania sprawnego i konsekwentnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Pułuskim.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Czesław Czuchra
inż. Czesław Czuchra